

Is dat niet veel vreeselijker nog dan de verwerping door de wereld? Immers ja; dat laatste mag ons zeer doen huiveren, dit is nog veel vreeselijker. Het volk, dat krachtens zijn oorsprong en geschiedenis in bijzonderen zin het Zijne mag heeten, verwerpt Hem, niettegenstaande Hij tot hen komt.

Dit is dan toch wel de mislukking van het werk van den Christus. Verworpen door de wereld, verworpen door het Bondsvolk; het welbehagen Zijns Vaders gaat door Zijn hand dan wel weinig gelukkig voort. Kan Zijn *fiasco* scherper in het licht gesteld worden: de Zijnen, die Hem verwerpen?

Gode zij dank, Johannes mag hier zichzelf in de rede vallen. Hij mag zichzelf corrigeren. Maar zooveel Hem aangenomen hebben...

Ondanks de verwerping door de wereld en ondanks het niet-aannemen van Israël ziet de Christus vrucht, rijke vrucht. ZOOVELEN Hem aangenomen hebben. Bij alle niet-aannemen van Israël, het ware Israël geloofde gaarne in Hem. Bij alle verwerping door de wereld, Hij mocht er velen toebrengen, die van Israël niet waren. Voortaan wordt er niet meer gevraagd, tot welk volk de mensch behoort, het eenige is, dat hij geloofd in den naam van den Christus. De val van het eene volk is de rijkdom der wereld, zijn vermindering de rijkdom der heidenen (Rom. 11:12), maar ook geheel Israël wordt zalig (Rom. 11:26).

Johannes heeft reeds een keer een zegeloon doen hooren. De duisternis heeft het licht niet gegrepen, niet overweldigd (vs 5). Weer klinkt jubel in zijn woorden.

Zouden we niet meejuichen? We hebben wel rijke stof, wij, die eertijds geen kinderen waren. Hoe moeten we spreken van de diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods, wij, die ingeënt zijn?

Zouden we niet meejuichen? Een schare, die niemand tellen kan, zal het Lam Gods verheerlijken, en deez is hier, en die is daar geboren.

Zouden we niet mee zeer verheugd zijn? Het is vreeselijk, als we zien, dat de wereld Hem nog steeds verwerpt en dat vele kerkmensen Hem niet begeeren, maar nochtans: ZOOVELEN nemen Hem aan. Ondanks alles: een groote gemeente heeft Hem lief boven alles, is de bruidkerk van haar Maker en misgunt Hem aan de anderen niet, hoopt op velen, die met haar Hem willen toebehooren.

Zoo gaan we voort, blijde en verheugd. De duisternis heeft het Licht niet overweldigd. Zooveel hebben Hem aangenomen. Wie zou nog wankelen, als het woord des Heeren van deze dingen gewagen mag?

M.

M. Vr.

KERKELEK LEVEN

De scheuring in Amerika. (XXI.)

(Intermezzo: antwoord aan ds D. Zwier, VIII.)

Het is dan ook mijn vaste overtuiging, en ik merk dit op, omdat mij door ds Zwier naar mijn meening gevraagd is, dat de synode van Kalamazoo met dit argument van het „aanbod van het evangelie” niet alleen niets kan beginnen om haar gedachten te ondersteunen, doch ook een verkeerd spoor is ingeslagen. En ik hoop, dat men bij nader inzien een nieuwe overweging van een ander met ernst zal begeeren: de zaak der waarheid is het waard.

De synode heeft zelfs zeer gemakkelijk vat op zich gegeven; zij liet zich er toe verleiden, iets in de belijdenis te lezen, dat er heelemaal niet in staat. In het officiële gedeelte van het besluit, dat dus ontwijfelbaar voor rekening der synode zelf komt, staat uitdrukkelijk de bewering, dat in de Dordtsche Leerregels (en dan in de door ons reeds aangehaalde plaatsen, II, 5 en III-IV, 8-9), „gehandeld wordt van de algemeene aanbidding des Evangelies”.

Op grond van deze en dergelijke beweringen wordt dan tusschen broeders verdeeldheid gebracht of bestendigd. „The Banner” spreekt van geloofspunten hier. Anderen zeggen: wij kunnen het niet aangaan.

Geen wonder ook, deze verwarring; als een synode zich vergist, is dat altijd ernstig genoeg; wij zijn dan ook dankbaar, dat door de gezegende bespreking in de pers het gevaar, dat ook Sneek dreigde, het gevaar n.l. van al te gemakkelijke aanvaarding van ondoordachte thesen, zooveel mogelijk is tegengegaan. Ook Kalamazoo is in dezen te haastig geweest. De aangehaalde plaatsen uit de Dordtsche Leerregels leeren n.l. niets van een „algemeene aanbidding des Evangelies”. Ze weerspreken haar juist. Want in II, 5 wordt juist volgehouden, dat de Heere God een keuze maakt tusschen volken aan wie wel, en andere aan wie niet het evangelie gebracht wordt, en dat zijn welbehagen daarin uitkomt, n.l. zijn soevereiniteitskeuze. Vgl. III-IV, 7.

De synode heeft zich dus op een gevaarlijk pad be-

geven, toen zij hier het woord „algemeen” gebruikte; tusschen „al-gemeen” en „gemeen” is immers vroeger ter dege onderscheiden; „al-gemeen” was dan hetgeen aan alle menschen eigen was (oogen, een neus), en „gemeen” wat aan menschen van bepaalde kringen of groepen eigen was (blauwe oogen, stompe neuzen). Er is dus wel „gemeene”, maar niet „algemeene”, „annuntiatie” en „propositie” der evangelische belofte (ik gebruik de termen van Dordt). Welke belofte? Wel, die ik aan iedereen mag zeggen, en moet zeggen, ook tot den antichrist, als ik hem zou tegenkomen, dat n.l. God den geloovende niet laat omkomen. Den geloovende. De pronuntiatie (verkondiging) is „gemeen”, maar het gepronuntieerde zelf zegt: pas op, het is hier strikt persoonlijk. De propositie (voorstelling) is „gemeen”, „commun”; doch het geproponeerde is individueel: *quisquis credit in Christum crucifixum*, een iegelijk, die Christus den gekruiste door het geloof aanneemt, heeft het eeuwige leven. Ieder, bij wien deze „voorwaarde” (niet remonstrantisch bedoeld, zie voorrede Statenvertaling N.T.) vervuld wordt, wordt zeker zalig (regel zonder uitzondering). Maar het is dan ook iedereen, bij wien deze voorwaarde vervuld wordt.

Ja, nu, dat het woord „algemeen” door de synode gebruikt is, en dat de „aanbidding” door haar niet omschreven is. Daárop komt nu juist alles aan. 't Is toch geen zaak om bij stil te zitten, dat menschen, die zooals ondergeteekende, meenen goed-gereformeerd te zijn, een dergelijke uitspraak van Kalamazoo niet zouden kunnen onderteekenen? Net zoo min als Trigland, wiens betekenissen voor de kennis der Leerregels we wel eens eerder hebben doen uitkomen?

Want Trigland („Werken”, II, Amst., 1639, bl. 476,b) schrijft tegen het algemeen aanbod als volgt:

„Dat Gods wille, intentie, ende voornemen soude zijn, ALLEN menschen die ghenade ende middelen die noodigh ende genoegsaem zijn om tot bekeeringhe ende saligheydt te komen, AEN TE BIEDEN, ende oock datelick te geven, en leert de Schrifture nergens: late staen dat sy het ergens klaerlyck soude leeren. ONDER die noodige ende ghenoege same middelen is sonder twyfel de PREDIKATIE DES EUANGELIUMS... Maar hoe vele zijnder dien het Euangelium niet ghepredickt en wordt?”

Ja, als men nu eens in dit verband van „algemeene genade” wil hooren spreken, dan is Trigland aan te bevelen. Het „quisquis” van daareven is „algemeen” (indien men dan zoo wil), maar dan binnen den kring der geloovenden. Eerst bestrijdt Trigland de „algemeene genade” der Remonstranten en consorten; hij noemt ze „de voorstanders van die Al-gemeene ghenade ende vande voorgaende wille Godts” (477,b), en verwijt hun, dat „sy onder de woorden van Genade, ende middelen die noodigh ende ghenoege same zijn om tot de bekeeringhe ende saligheydt te komen, bedriegelyck spelen” (I, 1.). Als ge nu vraagt, of hij zelf van het woord „algemeene genade” kopschuw geworden is, dan is het antwoord: „ja”, als men er den kant der remonstranten mee uitgaat. Maar verder kan men binnen den kring der uitverkorenen gerust van „algemeen” spreken; wie zou er van hen achterblijven? Trigland schrijft:

„Dat derhalven dese groote, onbegrypelycke, onverdiende genade Godts, nae de eeuwige, onveranderlycke, altijd-durende, voorgaende ende volghende wille Godts, gaet over allen, NAMELIJCK ALLE GODTS UYTVERKORENEN, Jesai. 43: vers. 7..... Joh. 6: vers. 37..... Rom. 8: vers. 29. 30..... Alle ellendige, nederige, verslagen herten. Matth. 5: vers. 3..... Matth. 11: vers. 28..... Alle die hem met den gheloove aennemen. Johan. 1: vers. 12..... Joh. 3: vers. 15, 16..... Joh. 6: vers. 40..... Ook alle soorten, staten, geslachten, ende natien van menschen. Daerom seyt Paulus 1 Tim. 2: 4..... Tit. 2: vs. 11..... Coll. 1: vs. 6. ende 23..... Dese zijn de Werelt daer Paulus van spreekt 2 Cor 5: vers. 19..... Ende Johannes 1 Joh. 2: vers. 2..... So wil God die alle, alle DIE HY VERKOREN HEEFT: alle die, om welckers wille, OM DESSELVE BY EEN TE VERSAMELEN, hy de belofte van syne toekomste noch uytstelt, alle van wat staet ofte conditie sy mogen zijn, ter bekeeringe ontfangen. 2 Petr. 3: vers. 9..... Daer den Apostel Petrus spreekt van die eeuwige wille Godts, voor soo veel alsae siet op de bekeeringhe, ende op het genadigh aennemen der boeteveerdigen.”

Aan den rand van de bladzij, waar deze perikoop begint, staat dan te lezen:

Godts onbegrypelycke, eeuwige, onveranderlycke, algemeene Genade.

Men ziet het, als twee het woord „algemeene genade” gebruiken, doen ze het nog niet in denzelfden zin. Het bijvoeglijk naamwoord „algemeen” wordt in zijn inhoud veranderd door het zelfstandig naamwoord „genade”, en het omgekeerde is eveneens het geval. Waarom het dan ook te hopen is, dat de kerk den steen der wijsheid vinde, die het meer en meer misverstand opwekkende woord „algemeene genade” vervangt door een beteren term, of, wat wel niet anders zal kunnen, door een tweetal minstens.

Ook Trigland zou dus wel kunnen spreken, als het dan moest, van een „algemeen” aanbod, maar het was dan altijd alleen maar algemeen-binnen-een-bepaalden-kring. En als hij in dezen kring (afgepaald door niet-universeele, onderscheidende evangelieprediking) van „algemeen aanbod” hoort spreken, dan is dat geen kwestie van gunstige GEZINDHEID.

„Want in deselve (de roeping, K. S.) wort te kennen gegeven wat Godt met recht van de Menschen eyscht..... Die noodgingen, biddingen, ende smeeckin-

gen dienen om den mensche te kennen te geven hoe seer hy verplicht is..... enz.” (809, b; 810, a).

K. S.

Rectificatie. Verleden week stond in ons artikel inzake Acad. Statuut, dat ook bijzondere hoogleraren kunnen optreden als hoogleraar.

Bedoeld is natuurlijk: als promotor.

K. S.

„Geref. Jongelingsblad”.

Het „Geref. Jongelingsblad” tracht tot onze spijt zich te ontdoen van de klacht, dat het aan het orgaan van de meisjes verwijt wat het zelf doet; men begrijpt, dat wij nog steeds op het geval ds Feenstra doelen. Beter ware geweest een ruiterlijke erkenning, geloof ik. We willen nog iets antwoorden; naast wat we, verleden week opmerkten (door het „Jongelingsblad” natuurlijk toen nog niet gelezen), letten we erop, dat het blad het puntje, waar het om gaat, niet noemt. We lezen:

De redacteur van „De Reformatie” zegt, dat ons beroep op de dogmatiek van Prof. Honig niet opgaat, omdat ds Feenstra het had „over een pluriformiteitsopvatting, welke dit woord, zelf niet onbedenkkelijk, annexceert voor opneming van de verscheuring der eenheid onder de werken Gods”.

Maar waar staat dat in hetgeen ds Feenstra schreef? Hij heeft het over „de pluriformiteit” in den meest uitgebreiden zin en geeft daarbij geen enkele beperking aan om aan te toonen, dat hij een bepaalde pluriformiteits „opvatting” bestrijdt.

Daarin zit juist ons bezwaar.

Het spijt me wel, maar „daarin” zat het bezwaar niet. Het zat, volgens eigen woorden van het „Jongelingsblad” hierin, dat ds Feenstra een vraagstuk, waarover we nog lang niet klaar waren (t. hoeveel blijft er eigenlijk nog wel over om te behandelen?), overbracht naar onze jeugdverenigingen. We citeeren nogmaals:

Wij zijn met dit vraagstuk nog lang niet klaar en daarom betreuren wij het ten zeerste, dat ds Feenstra gemeend heeft voorlichting te moeten geven op deze wijze in het orgaan van onzen zusterbond. Deze kwestie moet thans nog niet worden overgebracht op het terrein onzer jeugdverenigingen.

Ds Feenstra had wel mogen overnemen een opinie van ds Jansen inzake de pluriformiteit (Chr. Enc.). Alsof dat de communis opinio behelsde. Weet men niet, dat er altijd geweest zijn, die de pluriformiteit van dr. Kuiper bestreden hebben? Geiden die soms niet meer mee? Worden ze in den hoek geplaatst als niet meer meetellende, hoewel ze destijds, in de vereeniging van 1892, aanvaard zijn, en de anderen aanvaard hebben, wij beide groepen wisten, dat men over en weer verschillend dacht, óók over de kerk? Waarheen drijven sommigen toch! En dacht men, dat de zaak uit was met een artikel van ds Joh. Jansen in de Chr. Enc.? Hoe hoog wij ds Jansen ook schatten, er zijn ook andere theologen geweest, en zijn artikel is tegenover wat sinds verscheen, verouderd. Bovendien hebben we nog altijd de publicaties uit de doleantieperiode, en van den dr. H. H. Kuiper van ± 1892! Men houde ons ten goede, dat we als gereformeerde menschen durven afwijken van de Chr. Enc. Nog deze week gebeurt dat in onze Catechismusbijlage, al dacht ik onder het schrijven er niet aan, een naam te noemen.

Op de vraag, „waar dat bij ds Feenstra stond”, antwoord ik: lees zijn toelichting. Een kind kan verstaan, dat ds Feenstra net als ieder normaal mensch zich verblijdt in „rijke verscheidenheid”. Als nu het „Jongelingsblad” opmerkt, dat ds Feenstra „geen enkele beperking aangeeft”, en dat het orgaan dus niet op mijn ideeën omtrent ds Feenstra's bedoeling komen kon, dan verwijf ik naar ds Feenstra's opmerking, dat de naam pluriformiteit „schoon” is (weshalve hij niet een leelijke zonde van menschen mag aanduiden), en ook, dat er een „zoogenaamde” pluriformiteit is.

Overigens willen wij voor ons graag duidelijk zijn. Daarom verklaren we hier openlijk, dat we, wegens het gevaar, dat het woord „pluriformiteit” meebrengt, vooral sedert de van de confessie afvoerende beschouwingen, die men later er aan verbanden heeft, het woord „pluriformiteit der kerk” maar beter los te laten achten. Zeker, ik kan er het mijne wel bij denken; de Geref. Kerken bevatten b.v. negers, en blanken, en bruinen, en rekenen daar terdege mee, en ik kan dat wel opvatten als pluriformiteit, en dan het „Jongelingsblad” geruststellen met een: ik ben toch óók vóór de pluriformiteit? Maar ik weet, dat anderen het woord zóó niet opvatten. Ik laat het dus liever los; men heeft, met name van de zijde van prof. Hepp e.s. zoo vaak aangedrongen op een terminologie, die duidelijk zou zijn. De wensch (voorzoover vervulbaar) is juist, hij moet alleen maar worden uitgesproken naar alle kanten; óók naar dien, waar dr. Kuiper stond b.v. Ik voldoe in de loslating van den verwarring stichtenden term, dus aan prof. Hepp's verzoek, en doe dat met dezelfde plüteit, als waarmee b.v. prof. Honig aanried, het woord „onpersoonlijke menschelijke natuur” (van Christus) maar te vermijden, al was het ook zijn eigen leermeester, dr. A. Kuiper, die het gebruikt had. Er zijn gelukkig nog ettelijke manieren om kalm met elkaar te praten over doodnuchtere kwesties. Als dan ieder schoenmaker zich houdt bij zijn leest, gebeuren er geen ongelukken.

Vervolgens merkt het „Jongelingsblad” op:

De opmerking over personen, „die men het woord niet graag ziet nemen” geldt zeker niet ons „Geref. Jong. Blad” en ds Feenstra.

Neen, want ik zei zelf, dat het blad A. laat spreken, en B. zelfs „al behoort hij anders tot onze medewerkers”

(dat laten behoeft vragen op zijn altijd lang. Wa van al om val te v gez rich and He ma for in * opn „U noes D e e r i n g opg aig me Ik Het ging leidm 36 (een l Dat v. d. king verlu rieën dogm is) ex Ik punte van uitha kerke van den E het w Feens beurt voor plaats van hand genon nieu een l versla van d of aa Al we h niet? zei ro alleen gen; forme Ove ook nog d met ds Fe blad van l attent verbe elke Kon te vr en le helpe van moge bepa kunne synod Kerk andr ten, w theol zij h theol praten Met hoor Dat w dat w van name was, gewet Ove Nu snede als d Hepp theori